

Про проблеми доказування в господарському процесі України

Матвєєва О.І., студент ННІПП НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук Петрина В.Н.

Інститут доказування в процесуальному праві має дуже важливе значення. У господарському процесуальному праві процес доказування має свої особливості, що відрізняє його від кримінального та цивільного процесів, причому не в кращу сторону.

В процесі розгляду кожної справи господарський суд виконує функцію судочинства, тобто досягнення достовірного знання про фактичні обставини, характерні для спірних правовідносин сторін, визначення правових норм, які підлягають застосуванню до цих відносин та прийняття законного та обгрунтованого рішення. Встановлюючи фактичні обставини, які існували між сторонами до порушення справи в суді, господарський суд використовує докази, які надають учасники процесу, та здобуті судом іншим шляхом відповідно до закону [1, с. 161].

Згідно зі ст. 32 Господарського процесуального кодексу України (надалі - ГПК) «доказами у справі є будь-які фактичні дані, на підставі яких господарський суд у визначеному законом порядку встановлює наявність чи відсутність обставин, на яких ґрунтуються вимоги і заперечення сторін, а також інші обставини, які мають значення для правильного вирішення господарського спору» [2].

Факт чи обставина самі по собі не є доказом. Факти існують незалежно від того, знають про них особи, які здійснюють судовий розгляд, чи ні. Фактичні дані, тобто відомості про факт - це інформація, за допомогою якої можна пізнати факт. Пізнання фактів відбувається за допомогою доказів, що мають значення для правильного вирішення справи. Можна стверджувати, що основним способом пізнання обставин, що мають значення для правильного вирішення справи, є встановлення їх за допомогою доказів, тобто доказування. Доказування у господарському процесі - це врегульована правовими нормами діяльність господарського суду та інших учасників господарського процесу зі збирання і закріплення, дослідження і оцінки доказів. Інакше кажучи, доказування - це процес встановлення істини. Процесуальна форма і правовий порядок збирання, закріплення, перевірки й оцінки доказів є гарантіями досягнення істинного знання. Як зазначають С. Васильєв та Л. Ніколенко, встановивши за допомогою судових доказів фактичні обставини спірних правовідносин і спираючись на норму матеріального права, що підлягає застосуванню, суд шляхом умовиводів може дійти справедливих висновків щодо суб'єктивних прав і обов'язків учасників правовідносин [1, с.162].

У ч. 2 ст.32 ГПК вказаний вичерпний перелік засобів доказування, до яких відносяться: письмові і речові докази, висновки судових експертів, пояснення представників сторін та інших осіб, які беруть участь у судовому процесі.

Пояснення сторін, третіх осіб, їхніх представників - це повідомлення суду відомих їм обставин, які мають значення для справи. Пояснення оцінюються судом разом з іншими доказами у справі. Сторони та інші особи, які беруть участь у справі, можуть давати пояснення як в усній, так і в письмовій формах. У процесі судового розгляду пояснення даються в усній формі. Пояснення сторін у письмовій формі містяться у позовній заяві та у відзиві на позовну заяву. На вимогу судді пояснення представників сторін та інших осіб, які беруть участь у судовому процесі, мають бути викладені письмово у тому випадку,

якщо пояснення, що містяться у зазначених документах, та усні пояснення є неповними, суперечливими, та в інших необхідних випадках.

Проте, пояснення сторін, третіх осіб, їхніх представників та інші способи доказування, передбачені ГПК, не можуть замінити собою такий спосіб доказування, як показання свідків, який, на жаль, відсутній в господарському процесі. Науковці, які вивчали цю проблему, зокрема М.В.Руденко, Т.В.Степанова, В.С.Щербина та інші, звертають увагу на цей недолік господарського процесу.

Правовідносини виникають, змінюються, припиняються на підставі фактів, що відбуваються, у присутності людей, які не є безпосередніми учасниками цих матеріально-правових відносин. Людина здатна об'єктивно і вірно засвідчити події і факти так, як вони дійсно відбувалися, саме тому іноді для повноти доказування необхідно звернутися «за допомогою» до свідка, але, на жаль, у чинному ГПК України немає положень щодо можливості участі у господарському процесі такого джерела доказів [3, с.168].

Вважаю, що необхідно запровадити в господарський процес інститут «свідка», встановивши його правовий статус, зокрема, відмежувавши його права і обов'язки від прав та обов'язків інших учасників процесу. Отже, керуючись вищевикладеними думками, вважаємо за доцільне внести зміни до ст. 32 ГПК, включивши до переліку засобів доказування «показання свідків».

Вважаю також за доцільне закріпити в ГПК такі положення:

а) доказами є всі відомості, що повідомляються свідком, лише у випадку, коли він може зазначити джерело своєї поінформованості; б) основний обов'язок свідка - дати правдиві свідчення; в) суддя повинен з'ясувати відносини свідка та осіб, що беруть участь у справі, і має можливість по перелічених в законі випадках не допустити свідка до допиту; г) суддя зобов'язаний попередити свідка про відповідальність за дачу завідомо неправдивих показань і відмову від давання показань; д) свідок повинен бути видалений із залу судового засідання за наявності свідків, не допитаних судом; ж) встановити імунітет свідка, передбачивши: групи осіб, яких не можна допитувати як свідків (суддя, адвокати, захисники); випадки, коли особа згідно зі статтею 63 Конституції України має право відмовитися від свідчення (проти дружини, дітей, батьків).

Список використаних джерел:

1. Харитонova О.І. Господарське процесуальне право України: Підручник. - К.: Істина, 2008. - 360 с.
2. Господарсько-процесуальний кодекс України від 06.11.1991 року//Відомості Верховної Ради України. - 1992.- № 6 - ст. 56
3. Степанова Т.В. Вісник господарського судочинства//Свідки як засоби доказування у господарському процесі України. - 2003.- с. 168-172.

Проблеми теорії та практики щодо розмежування юрисдикцій адміністративних та господарських судів України

Маштакова Т.Ф., студент 6-КС курсу ННІЗН НАВС

Науковий керівник: викладач кафедри господарсько-правових дисциплін ННІПП НАВС *Беспаль О.Л.*

Конституція України у ст. 124 проголошує, що юрисдикція судів поширюється на всі правовідносини, що виникають у державі [1].

Відповідно до ст. 2 Кодексу адміністративного судочинства України (далі - КАС), завданням адміністративного судочинства є захист прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб у сфері публічно-